Lärarhandledning till boken

”SLÄKTFORSKAREN GÖTHEBORG”

Övergripande mål och riktlinjer

I de övergripande målen anges de normer och värden samt de kunskaper som alla elever bör ha utvecklat när de lämnar grundskolan. Målen anger inriktningen på skolans arbete.

Normer och värden

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang.

Mål

Skolans mål är att varje elev kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.

Kunskaper

Exempel:

- har fått kunskaper om och insikt i det svenska, nordiska och västerländska kulturarvet samt fått grundläggande kunskaper om de nordiska språken
- får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang
- får möjligheter att arbeta ämnesövergripande.

Kursplan - Historia

Människans förståelse av det förflutna är inflätad i hennes föreställningar om samtiden och perspektiv på framtiden. På så sätt påverkar det förflutna både våra liv i dag och våra val inför framtiden. Kvinnor och män har i alla tider skapat historiska berättelser för att tolka verkligheten och påverka sin omgivning. Ett historiskt perspektiv ger oss redskap att förstå och förändra vår egen tid.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet historia ska syfta till att eleverna utvecklar såväl kunskaper om historiska sammanhang, som sin historiska bildning och sitt historiemedvetande. Detta innebär en insikt om att det förflutna präglar vår syn på nutiden och därmed uppfattningen om framtiden.

Centralt innehåll, åk 4-6

Genom undervisningen i ämnet historia ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- Använda en historisk referensram som innefattar olika tolkningar av tidsperioder, händelser, gestalter, kulturmöten och utvecklingslinjer,
- Vad historiska källor, till exempel brev och andra dokument, kan berätta om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män jämfört med i dag.
- Jordbrukets omvandling och dess konsekvenser för människor.
- Den stora folkökningen samt dess orsaker och konsekvenser för olika människor och grupper.
- Vad historiska källor, till exempel dagböcker och arkivmaterial, kan berätta om Sveriges historia och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.
- Vad begreppen förändring, likheter och skillnader, kronologi, orsak och konsekvens, källor och tolkning betyder och hur de används i historiska sammanhang.

Centralt innehåll, åk 7-9

- Industrialiseringen i Europa och Sverige. Olika historiska förklaringar till industrialiseringen, samt konsekvenser för olika samhällsgruppers och människors levnadsvillkor i Sverige, Norden, Europa och några olika delar av världen. Migration inom och mellan länder.
- Revolutioner och framväxten av nya idéer, samhällsklasser och politiska ideologier.
- Vad historiska källor kan berätta om människors och gruppers strävan att påverka och förbättra sina egna och andras levnadsvillkor, till exempel genom uppfinningar, bildandet av fackföreningar och kampen mot slaveri.
- Nationalism och olika former av demokrati och diktatur i Europa och i andra delar av världen.
- De båda världskrigen, deras orsaker och följder.
- Demokratisering i Sverige. Bildandet av politiska partier, nya folkrörelser, till exempel kvinnorörelsen, och kampen för allmän rösträtt för kvinnor och män. Kontinuitet och förändring i synen på kön, jämställdhet och sexualitet.
- Framväxten av det svenska välfärdssamhället.
- Hur historiska källor och berättelser om en familjs eller släkts historia speglar övergripande förändringar i människors levnadsvillkor.
- Exempel på hur 1800- och 1900-talet kan avläsas i våra dagar genom traditioner, namn, språkliga uttryck, byggnader, städer och gränser.
- Hur historia kan användas för att skapa eller stärka gemenskaper, till exempel inom familjen, föreningslivet, organisationer och företag.

Kunskapskrav, i slutet av åk 3 i historia och geografi

Kunskapskrav för godtagbara kunskaper

Eleven kan undersöka hemortens historia och ger då exempel på människors levnadsvillkor under olika perioder. Eleven gör då enkla jämförelser mellan livet förr och nu utifrån människors berättelser och olika skildringar. Dessutom beskriver eleven hur man kan iaktta spår av forntiden i naturen och i språkliga uttryck. Eleven kan även beskriva delar av människans tidiga historia genom att ge exempel på människors levnadsvillkor och några viktiga händelser. Vidare kan eleven i viss utsträckning använda tidslinjer och några olika tidsbegrepp för att ange händelser i tid.

Kunskapskrav för godtagbara kunskaper

Eleven kan utifrån närområdet beskriva hur naturen och miljön kan påverka var människor bor och arbetar. Eleven anger några viktiga samhällsfunktioner, och ger exempel på yrken och verksamheter i närområdet. Dessutom kan eleven ange några orsaker till att människor flyttar från en plats till en annan, och ge exempel på vad en flytt kan innebära för barn och familjer.

Kunskapskrav, i slutet av åk 6 i historia

Kunskapskrav för betyget E

Eleven har **grundläggande** kunskaper om historiska förhållanden, skeenden och gestalter under olika tidsperioder. Eleven visar det genom att föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors levnadsvillkor och handlingar. Eleven kan undersöka utvecklingslinjer inom kulturmöten, migration, politik och levnadsvillkor och beskriver då **enkla** samband mellan olika tidsperioder. Eleven visar också hur någon av utvecklingslinjerna har påverkat vår samtid, och motiverar sitt resonemang med **enkla och till viss del** underbyggda hänvisningar till det förflutna. Eleven kan använda historiskt källmaterial för att dra enkla slutsatser om människors levnadsvillkor, och för då **enkla** resonemang om källornas användbarhet.

Eleven kan tolka och visa på spår av historien i vår tid och föra **enkla** resonemang om varför det finns likheter och skillnader i olika framställningar av historiska händelser, personer och tidsperioder. I studier av historiska förhållanden, skeenden och gestalter såväl som vid användning av källor och i resonemang om hur historia används kan eleven använda historiska begrepp på ett **i huvudsak** fungerande sätt.

Kunskapskrav för betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C

Eleven har **goda** kunskaper om historiska förhållanden, skeenden och gestalter under olika tidsperioder. Eleven visar det genom att föra **utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors levnadsvillkor och handlingar. Eleven kan undersöka utvecklingslinjer inom kulturmöten, migration, politik och levnadsvillkor och beskriver då **förhållandevis komplexa** samband mellan olika tidsperioder. Eleven visar också hur någon av utvecklingslinjerna har påverkat vår samtid, och motiverar sitt resonemang med **utvecklade och relativt väl** underbyggda hänvisningar till det förflutna. Eleven kan använda historiskt källmaterial för att dra enkla slutsatser om människors levnadsvillkor, och för då **utvecklade** resonemang om källornas användbarhet.

Eleven kan tolka och visa på spår av historien i vår tid och föra **utvecklade** resonemang om varför det finns likheter och skillnader i olika framställningar av historiska händelser, personer och tidsperioder. I studier av historiska förhållanden, skeenden och gestalter såväl

som vid användning av källor och i resonemang om hur historia används kan eleven använda historiska begrepp på ett **relativt väl** fungerande sätt.

Kunskapskrav för betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A

Eleven har **mycket goda** kunskaper om historiska förhållanden, skeenden och gestalter under olika tidsperioder. Eleven visar det genom att föra **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors levnadsvillkor och handlingar. Eleven kan undersöka utvecklingslinjer inom kulturmöten, migration, politik och levnadsvillkor och beskriver då **komplexa** samband mellan olika tidsperioder. Eleven visar också hur någon av utvecklingslinjerna har påverkat vår samtid, och motiverar sitt resonemang med **välutvecklade och väl** underbyggda hänvisningar till det förflutna. Eleven kan använda historiskt källmaterial för att dra enkla slutsatser om människors levnadsvillkor, och för då **välutvecklade** resonemang om källornas användbarhet.

Eleven kan tolka och visa på spår av historien i vår tid och föra **välutvecklade och nyanserade** resonemang om varför det finns likheter och skillnader i olika framställningar av historiska händelser, personer och tidsperioder. I studier av historiska förhållanden, skeenden och gestalter såväl som vid användning av källor och i resonemang om hur historia används kan eleven använda historiska begrepp på ett **väl** fungerande sätt.

Kunskapskrav, i slutet av åk 9 i historia

Kunskapskrav för betyget E

Eleven har **grundläggande** kunskaper om historiska förhållanden, skeenden och gestalter under olika tidsperioder. Eleven visar det genom att föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors levnadsvillkor och handlingar, samt om Förintelsen och andra folkmord. Dessutom förklarar eleven hur människors villkor och värderingar kan påverkas av den tid de lever i. Eleven kan undersöka några utvecklingslinjer inom kulturmöten, migration, politik och levnadsvillkor och beskriver då **enkla** samband mellan olika tidsperioder. Eleven anger också någon tänkbar fortsättning på dessa utvecklingslinjer och motiverar sitt resonemang med **enkla och till viss del** underbyggda hänvisningar till det förflutna och nuet.

Eleven kan använda historiskt källmaterial för att dra **enkla och till viss del** underbyggda slutsatser om människors levnadsvillkor, och för då **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om källornas trovärdighet och relevans. Eleven kan föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om hur historia har använts och kan användas i några olika sammanhang och för olika syften, samt hur skilda föreställningar om det förflutna kan leda till olika uppfattningar i nutiden, och vilka konsekvenser det kan få. I studier av historiska förhållanden, skeenden och gestalter såväl som vid användning av källor och i resonemang om hur historia används kan eleven använda historiska begrepp på ett **i huvudsak** fungerande sätt.

Kunskapskrav för betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C

Eleven har **goda** kunskaper om historiska förhållanden, skeenden och gestalter under olika tidsperioder. Eleven visar det genom att föra **utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors levnadsvillkor och handlingar, samt om Förintelsen och andra folkmord. Dessutom förklarar eleven hur människors villkor och värderingar kan påverkas av den tid de lever i. Eleven kan undersöka några utvecklingslinjer inom kulturmöten, migration, politik och levnadsvillkor och beskriver då **förhållandevis komplexa** samband mellan olika tidsperioder. Eleven anger också någon tänkbar fortsättning på dessa utvecklingslinjer och motiverar sitt resonemang med **utvecklade och relativt väl** underbyggda hänvisningar till det förflutna och nuet.

Eleven kan använda historiskt källmaterial för att dra **utvecklade och relativt väl** underbyggda slutsatser om människors levnadsvillkor, och för då **utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om källornas trovärdighet och relevans. Eleven kan föra **utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om hur historia har använts och kan användas i några olika sammanhang och för olika syften, samt hur skilda föreställningar om det förflutna kan leda till olika uppfattningar i nutiden, och vilka konsekvenser det kan få. I studier av historiska förhållanden, skeenden och gestalter såväl som vid användning av källor och i resonemang om hur historia används kan eleven använda historiska begrepp på ett **relativt väl** fungerande sätt.

Kunskapskrav för betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A

Eleven har **mycket goda** kunskaper om historiska förhållanden, skeenden och gestalter under olika tidsperioder. Eleven visar det genom att föra **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av samhällsförändringar och människors levnadsvillkor och handlingar, samt om Förintelsen och andra folkmord. Dessutom förklarar eleven hur människors villkor och värderingar kan påverkas av den tid de lever i. Eleven kan undersöka några utvecklingslinjer inom kulturmöten, migration, politik och levnadsvillkor och beskriver då **komplexa** samband mellan olika tidsperioder. Eleven anger också någon tänkbar fortsättning på dessa utvecklingslinjer och motiverar sitt resonemang med **välutvecklade och väl** underbyggda hänvisningar till det förflutna och nuet.

Eleven kan använda historiskt källmaterial för att dra **välutvecklade och väl** underbyggda slutsatser om människors levnadsvillkor, och för då **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om källornas trovärdighet och relevans. Eleven kan föra **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om hur historia har använts och kan användas i några olika sammanhang och för olika syften, samt hur skilda föreställningar om det förflutna kan leda till

olika uppfattningar i nutiden, och vilka konsekvenser det kan få. I studier av historiska förhållanden, skeenden och gestalter såväl som vid användning av källor och i resonemang om hur historia används kan eleven använda historiska begrepp på ett **väl** fungerande sätt.

Förslag på idéer utifrån bokens innehåll:

Livet 1913/14

- Recept från tidigt 1900-tal, laga tidstypisk mat
- Hur gick barnen i skola 1913/14? Hur länge? Vilka ämnen stod på schemat?
- Vilka yrken fanns på den tiden som nu är borta? När började man jobba?
- Vilka ljud kunde barnen höra under en dag, som nu inte finns i de flestas vardag?
- Hur var en vanlig dag i en trettonårigs liv i Sverige 1913? Skiljde den sig åt mellan olika barn och varför i så fall? Vad drömde man om?
- Hur roade sig barn på den tiden? Vad lekte de? Vad spelade de för spel? Vilka idrotter var vanliga?
- Klädesplagg under den tiden och hur tillverkades de? Material? Tvätt?
- Från spanska sjukan till corona, sjukdomar som härjade då och nu. Hur såg sjukvården ut då jämfört med nu? Hur var det att gå till tandläkaren 1913?
- Hur har transporterna utvecklats under de senaste 100 åren? Hur reste man längre sträckor? Hade man semester?
- Hur såg bostäderna ut staden, på landsbygden för olika samhällsklasser?
- Hygien? Toaletter?
- Vad kostade olika produkter och varor?
- Hur värmdes bostäderna och hur tillagades maten?
- Hur fick man nyheter på den tiden?

Fördjupningar

- Sveriges geografi, olika klimatområden och ekologiska förutsättningar.
- Jämför dåtida kartbilder med nuet och fundera på varför städerna i boken just byggdes just där de ligger. Vilka förutsättningar fanns på dessa platser?
- Berömda män och kvinnor från den tiden.
- Gå in på nätet och se om du hittar hemsidor som tar upp dessa städer och orter som finns med i boken.
- Ta reda på mer om idrottshistoria och olika idrottsmän/kvinnor. Hur var OS i Stockholm 1912? Vilka grenar fanns då som inte finns idag?
- Vilka fick Nobelpris dessa år och varför?
- Vilka uppfinningar gjordes vid denna tid som påverkade livet och industrins utveckling?
- Ta reda på mer om den tidens stormakter.
- Boken utspelas åren innan det första världskriget. Ta reda på mer om detta krig.
- Skotten i Sarajevo sägs starta kriget, men var det så? Vad hände?
- Ett fartyg som hette Titanic sjönk 1912 och har gett upphov till många historier. Vad hände den natten fartyget sjönk?
- Olika folkrörelser växte fram under denna tid. Vilka och varför?
- Vad innebar kolonialismen?
- Hur var det med rösträtten dessa år? I Sverige, i Norden eller i Europa?
- Vad är genetik, DNA och gener?
- Hur jobbar en forensiker? Vad gör man på Nationellt Forensiskt centrum?

Idéer med klassen

- Högläsning, boken har naturliga kapitel
- Dramatisera de olika kapitlen. Låt olika grupper i klassen ansvara för ett kapitel som sen spelas upp.
- Låt eleverna fördjupa sig i de faktarutor som finns i boken. Olika redovisningsformer.
- Låt eleverna dramatisera en dag i skolan. Vilka ämnen läste man? Hur uppträdde man mot varandra? Vem gick i skolan? Hur såg det ut i klassrummet? Hur sattes betyg?
  Vad betydde utbildning för eleven då?
- Nedan finns länkar till filmmaterial och poddar. Använd dessa och diskutera innehållet. Vilka tankar får eleverna?

Ämnesövergripande

- Gör en ny Stockholmsolympiad. Vilka grenar fanns? Kan man tävlas i klassen eller mellan klasser i dessa grenar?
- Inspiration till uppsatsskrivning ...vad hände sen då bokens berättelse slutar?
- Vad åt barnen 1913? Kan man laga dessa maträtter i HKK? Vad åt man inte, som nu är vanligt på våra matbord?
- Ta reda på statistik från den tiden och använd inom matematiken.
- De olika avsnitten utspelar sig i olika landskap. Tar reda på mer om dessa landskap och de städer och orter som nämns i texten.
- Låt eleverna intervjua sin äldsta släkting. Finns det släkthistorier som återberättas mellan generationer?
- Gör egna släktträd. Sök på nätet.

Kapitelindelning och innehåll:

- Inledning På tågstationen i Bollnäs… Carl-August Modén
- Kapitel 1 Prototypen. En äkta kompis … På Chalmers… Varför blev det just Modén?
- Kapitel 2 Konsten att handla med trä ...Gunnar Modén utanför Sundsvall
- Kapitel 3 Den där Dymmelonsdagen… Nidingens fyrplats, utanför Kungsbacka hos Lilly Modén
- Kapitel 4 Varför får jag inte bestämma? … Ruth Modén, Bor
- Kapitel 5 Ljust men slitsamt … Ellen Modén, på en säter nära Branäs, Norra Värmland
- Kapitel 6 Man är inte värd mer för att man är fler … Anna Modén, Bodens fästning
- Kapitel 7 Kan man fotografera ett åskväder? … Helge Modén, hos mormor i Dalby, Norra Värmland
- Kapitel 8 Titta dom flyger! … Astrid Modén, Valhallavägen i Stockholm
- Kapitel 9 Inte vilket jobb som helst … Emil Modén, Sundsvall
- Kapitel 10 Kalabalik på biblioteket … Ann-Sofie Modén, Kortedala i Göteborg
- Kapitel 11 Lagom är bäst … Johan Modén, i Nilsby i Värmland
- Kapitel 12 Knappast några strålande tider … Thor Modéen, Kungsör i Västmanland
- Kapitel 13 O-tur eller oh, så sur? … Plåtkompisen ställer en klurig fråga.
- Kapitel 14 Hemligheter … Ester Modén, Branäs i Norra Värmland
- Kapitel 15 Grottplundrarna… Oscar Modén, sjökapten utanför Stora Karlsö
- Kapitel 16 Just som livet var så bra … John Modén, Österåsens sjukhem utanför Sollefteå
- Kapitel 17 Kriget kommer … Emil Modén möter Per Modén, Sundsvall
- Kapitel 18 Ägget är helt … tillbaka på Chalmers
- Kapitel 19 En gåtfull kamp om tiden … instängda i källaren. Ska de hinna till tävlingen?

- Kapitel 20 I alla familjer finns det en berättelse … Axels släktsaga och Gina skriver om alla som var med
- Kapitel 21 Varför har man det efternamn man har? … Om släktforskning och DNA
- Axels vitsskafferi
- Ordlista

Förslag på länkar utifrån bokens innehåll, (med förbehållet att de kan vara nedstängda):

LYSSNA PÅ PODDAR:

https://poddtoppen.se/podcast/391749178/vetenskapsradion-historia/

https://www.so-rummet.se/podcast/orsaker-till-forsta-varldskriget

https://historia.nu/

https://sverigesradio.se/p3historia

Alla avsnitt - P3 Historia

Om personerna som skapade vår historia. Missade du historielektionerna har du en ny chans nu!

sverigesradio.se

SE PÅ FILMER:

https://www.svtplay.se/genre/historiska-dokumentarer

https://www.gp.se/livsstil/g%C3%B6teborgiana/gbg400-wedel-guidar-genom-1907-%C3%A5rs-g%C3%B6teborg-1.39379153

https://goteborgshistoria.com/category/film/

https://www.svtplay.se/video/28736386/sa-var-det-1914

https://www.youtube.com/watch?v=AuNDtc3mMe8

https://www.filmarkivet.se/

https://urplay.se/program/207593-fatta-historia-forsta-varldskriget

UR Play | Dina favoritprogram när och var du vill

UR Play är en fri playtjänst från UR. Här hittar du utbildningsprogram, barnprogram, dokumentärer och föreläsningar.

urplay.se

Om Thor Modeen: https://www.youtube.com/watch?v=CF-9UcRIeEU

Om kvinnlig rösträtt: https://www.svtplay.se/video/29909286/lilla-aktuellt/lilla-aktuellt-forklarar-sasong-2-hundra-ar-sedan-kvinnor-fick-rostratt

https://urplay.se/program/211262-rostratt-for-kvinnor-100-ar

MER FAKTA:

Om säterliv i Norra Värmland:

file:///D:/1913/Kopprabas%20%C2%BB%20Historien%20%C2%BB%20S%C3%A4trarna%20%C2%BB%20S%C3%A4trar%20i%20Bran%C3%A4s%20%C2%BB%20S%C3%A4trarna%20i%20det%20gamla%20Bran%C3%A4s.htm

https://www.so-rummet.se/kategorier/historia

RECEPT

https://smakminnen.se/tidslinje/

Tidslinje | Smakminnen

Vi använder cookies för att se till att vi ger dig den bästa upplevelsen på vår webbplats. Om du fortsätter att använda denna webbplats kommer vi att anta att du godkänner detta.

smakminnen.se

https://www.halmstadshistoria.se/faktarum/vad-at-man-forr/recept-fran-1600-talet/

GAMLA MÅTT

http://www.kbec.se/mat-och-dryck

KLÄDER

https://www.so-rummet.se/kategorier/klader

http://web.tjosan.se/mode/modet-arhundraden.php

https://urplay.se/program/179429-en-rolig-historia-modets-historia

SKOLHISTORIA

https://popularhistoria.se/samhalle/utbildning/skolstart-den-svenska-folkskolans-historia

http://www.lararnashistoria.se/sites/www.lararnashistoria.se/files/artiklar/Fr%C3%A5n%20folkskola%20till%20grundskola_0.pdf

Från folkskola till grundskola 1842-1962

1 Från folkskola till grundskola 1842-1962 Författare: Christina Florin Folkundervisningen i Sverige inleddes inte med folkskolestadgan 1842.

www.lararnashistoria.se

https://www.so-rummet.se/content/den-svenska-skolans-historia

Den svenska skolans historia | Historia | SO-rummet

På Hans Högmans hemsida kan du läsa om det svenska skolväsendets historia, från medeltiden till 1900-talet. Här berättas om de första gymnasierna på 1600-talet, folkskolan under 1800-talet, universiteten från 1100-talet och framåt, grundskolans införande m.m. Här hittar du också lite fakta om hur skolsystemet är uppbyggt i USA och Storbritannien.

www.so-rummet.se

https://historiesajten.se/handelser2.asp?id=20

Skolans historia - Historiesajten.se

Sveriges första (katolska) universitet grundades i Uppsala 1477 av ärkebiskop Jakob Ulfsson efter en bulla från Sixtus IV utfärdat den 27 febr 1477. Uppsala ärkebiskop och kommande efterträdare skulle tjänstgöra som kansler med rätt att utdela värdigheter som baccalaureus, licentiatus, doktor och magister.

historiesajten.se

SJUKDOMAR

https://www.svtplay.se/varldens-hemskaste-sjukdomar

https://popularhistoria.se/vardagsliv/hygien-halsa/smittorna-som-dodat-miljoner

https://www.forskning.se/2020/04/06/svara-epidemier-en-del-av-var-historia/

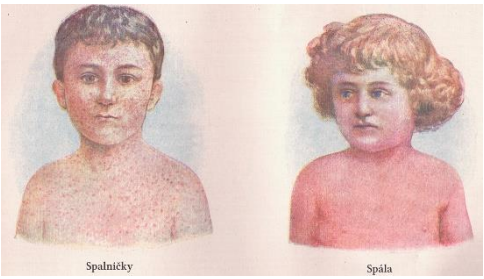

Svåra epidemier en del av vår historia | | forskning.se

Den 26 juli 1834 kom koleran till Sverige. Första offret var timmermannen Anders Rydberg från Masthugget. I september nådde sjukdomen Stockholm. – Precis som idag gällde det att väga behovet av karantän mot nödvändigheten av att få handel och annan verksamhet att fortsätta fungera, berättar historikern Daniel Larsson.

www.forskning.se

https://www.so-rummet.se/kategorier/historia/historiska-teman/historia-om-lakekonst-och-sjukdomar

Historia om läkekonst och sjukdomar | Historiska teman | Historia | SO-rummet

Tre av medeltidens värsta farsoter. Allt fler smittsamma sjukdomar drabbade Europa och Sverige i takt med att kontakterna med främmande världsdelar tog fart genom korstågen på 1100-talet. Särskilt tre farsoter skulle påverka samhället på längre sikt: spetälska (1100-1200-talen), pest (1300-1400-talen) och syfilis (1400-1500-talen). Spetälska (lepra) är inte någon särskilt ...

www.so-rummet.se

https://www.nordiskamuseet.se/artiklar/sjukdomar-nu-och-da

TRANSPORTER

https://www.so-rummet.se/kategorier/transportmedel
https://www.so-rummet.se/kategorier/resor-och-transporter

Resor och transporter | Historia | SO-rummet

Människan har varit på resande fot genom hela historien. Men det är först de senaste hundra årens tekniska utveckling som har gjort det enkelt, snabbt, billigt, säkert och bekvämt att resa.

www.so-rummet.se

https://www.goteborgshamn.se/om-hamnen/hamnenshistoria/

https://dagenstransport.se/2018/07/23/transporternas-historia-i-sverige/

SPORT
https://riksarkivet.se/solskensolympiaden

https://www.oppetarkiv.se/video/16778577/os-1912-invigning-sasong-1-avsnitt-214-av-300

https://www.so-rummet.se/content/os-i-stockholm-1912

https://popularhistoria.se/vardagsliv/sport/mannen-sporten-och-historien

BILDER och LÄNKAR, sorterade efter bokens kapitel:

Inledning…På tågstationen i Bollnäs… Carl-August Modén

https://digitaltmuseum.se/021016733870/skidfabriken-i-bollnas-brinner-1912-den-lag-ungefar-dar-polisstationen

Lokstall med lok

Kapitel 1…Prototypen. En äkta kompis … På Chalmers… Varför blev det just Modén?
Kapitel 2 Konsten att handla med trä ...Gunnar Modén utanför Sundsvall
Kapitel 3 Den där Dymmelonsdagen…Nidingens fyrplats, utanför Kungsbacka hos Lilly Modén

Nidingens två fyrtorn

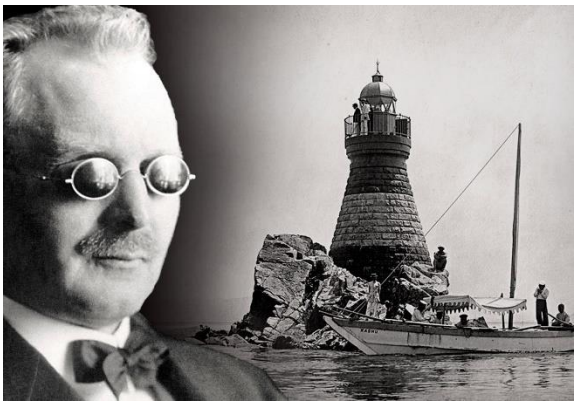

Gustaf Dalén, uppfinnare

Lillys pappa: https://fyr.org/fyrpersonal/person.html?pid=383

Lillys pappas grav, Onsala kyrka och Lillys grav, Onsala kyrka

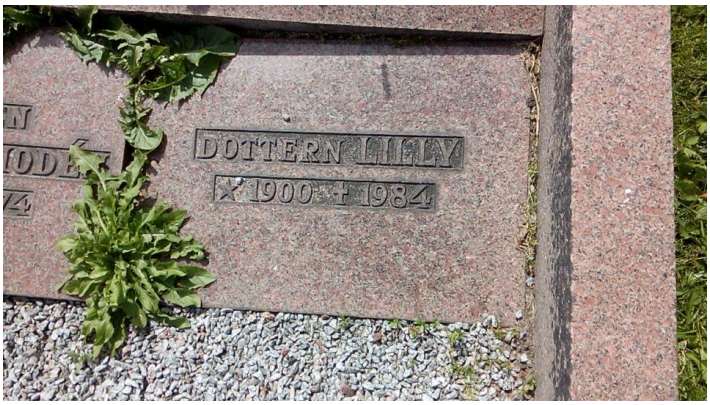

Ett förslag till *Reservförrad* samt *Wed och Ljus Stat* för fasta fyrar ges år 1866. Från en specifikation om ved-, ljus- och fotogenstat i augusti 1890 framgår att fyrmästaren fick en tilldelning från staten med 14 kbm ved, 6,375 kg ljus samt 26 liter fotogen medan fyrvaktarna fick 8 kbm ved, 3,400 kg ljus samt 13 liter fotogen vardera.

Tilldelningen av proviant från Lotsverket var knapp och hushållen fick till stor del stå för mathållningen själva. Som jämförelse med lönerna från år 1905 kan nämnas, att samma år kostade några vanliga matvaror hos Onsala Handels AB i Mariedal i kronor per kg: Smör 1.90, Ost 1.30, Socker 0.60, Kaffe 1.30, Fläsk 2.00 samt Såpa c:a 0.35.

Fyrpersonalen var dessutom skyldig att inneha ett visst lager av nödvändigaste proviant av exempelvis mjöl, salt och kaffe för till en början tre och senare fyra månaders förbrukning under vintertid.

Mat och bränsle för fyrpersonalen på Nidingen. Prislista från Mariedals handelsbod.

Kapitel 4 Varför får jag inte bestämma? … Ruth Modén, Bor i Småland

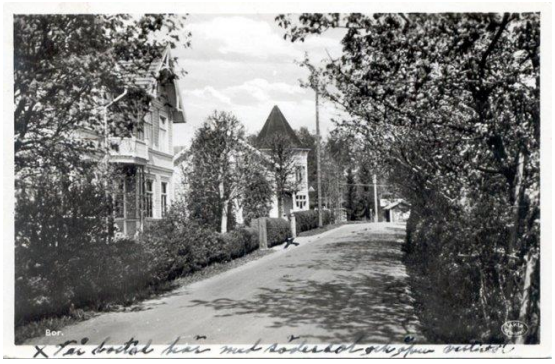

Bilder från Bor, Småland

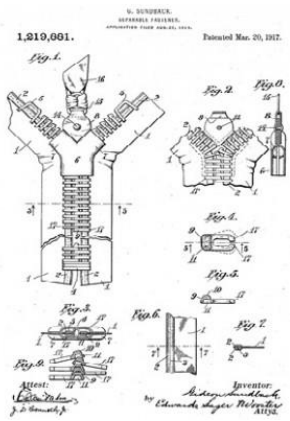

Gideon Sundbäck, uppfinnare.
Patent godkänt 29/4 - 1913

Marsch för kvinnlig rösträtt

Kapitel 5 Ljust men slitsamt … Ellen Modén, på en säter nära Branäs, Norra Värmland

Ellen Modén

Petrus Elvelin

(Se även länk ovan om livet på en säter.

Avänga i Branäs, Ellens föräldrahem

Gravsten, Dalby kyrka

Kapitel 6 Man är inte värd mer för att man är fler … Anna Modén, Bodens fästning

Kapitel 7 Kan man fotografera ett åskväder? … Helge Modén, hos mormor på Pollacksgården i Dalby, Norra Värmland

Louis Daguerre
(1787-1851)

Uppfinnare av fotokonsten

Pollacksgården, numera riven

Dalby kyrka

Bilden föreställer Helge Modén född 1904 och död 1967. Helge blev så småningom 1:e statsmeteorolog. Här står han i dörren till salongen på Nya Kyrkogatan 9 i Kristinehamn. Hans far hette Markus Modén och var lektor och huvudlärare i matematik och fysik vid läroverket.

Kapitel 8 Titta dom flyger! … Astrid Modén, Valhallavägen i Stockholm

Harriet Löwenhjelm

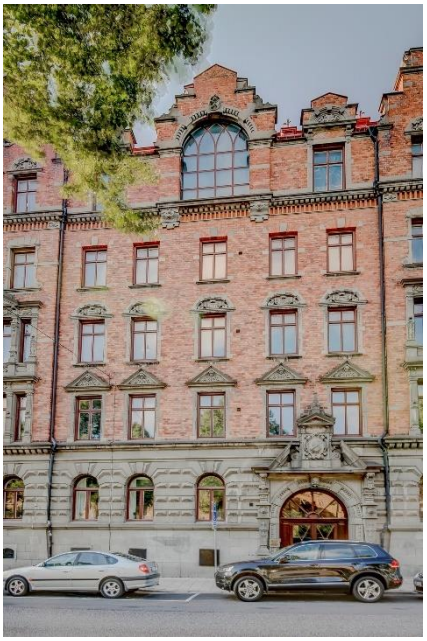

Valhallavägen 116

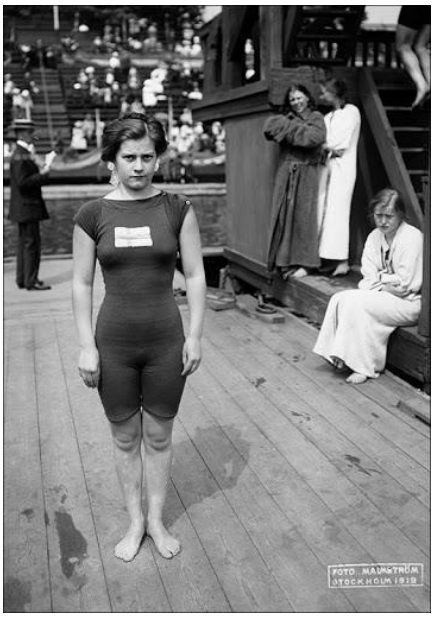

Greta Johansson, OS-guld i simhopp

Kapitel 9 Inte vilket jobb som helst … Emil Modén, Sundsvall

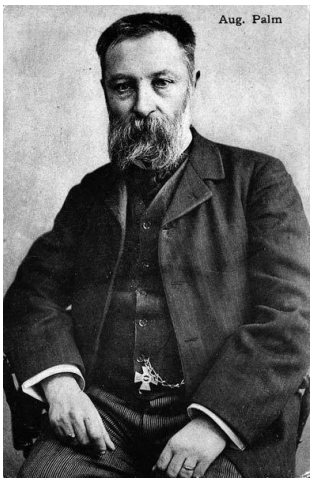

August Palm

Hotell Knaust

Telenytt
Ring 157620

SUNDSVALLS TIDNING

Nr 297 Uppl. BC — Söndagen den 1 November 1964 — Pris 45 öre • Tel. 15 56 80

Sydländskt på Råsunda - protester - jubel - ärevarv

GIFFARNA I ALLSVENSKAN

☐ Så lyckades det ändå, det som alla GIF-supporters hoppats på men som man innerst inne kanske inte riktigt vågat tro på "Norrlandsfönstret" har öppnats och de blåvita har lyckats kämpa sig in i den allsvenska samlingen.

☐ På bilden ovan kan Ni kanske få en uppfattning om det tumult som uthröt efter Hasse Ländblads andra mål, det som definitivt säkrade kontraktet. Medspelare och publik stormade fram för att bättre kunna uttrycka sina känslor. Till och med en hund lyckades ta sig in på planen i den allmänna villervallan.

☐ Målskytten själv — för tillfället mycket jordnära — befinner sig någonstans i centrum av skaran.

☐ De nya allsvenskarna GIF Sundsvall kommer till Midlanda i dag vid 12-tiden. Där möter Sundsvalls stad upp, representerad av stadsfullmäktiges ordf. Carl Nordlander, för en blomsterhyllning och sedan bjuder staden på lunch på hotell Knaust.

— Se sporten —

GIF Sundsvall blir 1964 första norrländska lag i Allsvenskan i fotboll

<u>Kapitel 10 Kalabalik på biblioteket … Ann-Sofie Modén, Kortedala i Göteborg</u>

Ann-Sofie Modén, med sin bror Örjan

IS' mästarlag 1913. Antalet landskamper inom parentes. Stående fr.v. William B. Hagard (2) och Regis Palmers. Mellanraden: Albert Kristiansson (1), Gunnar Lundin, Einar Johansson-Halling (6), Wilhelm Friberg (manager), Josef Appelgren (8) och Eric Bergström (7). Främre raden: Fridolf Pettersson (1), Herman Myrberg (10 SG), Oscar Bengtsson (9 SG) och Gustaf Sandberg (4).

Örgryte IS laget som tog SM-guld i fotboll 1913.

Kapitel 11 Lagom är bäst … Johan Modén, i Nilsby i Värmland

Harry Nyquist, uppfinnare

Selma Lagerlöf, författare

Kapitel 12 Knappast några strålande tider … Thor Modéen, Kungsör i Västmanland

Thor Modéen och hans far Alfred

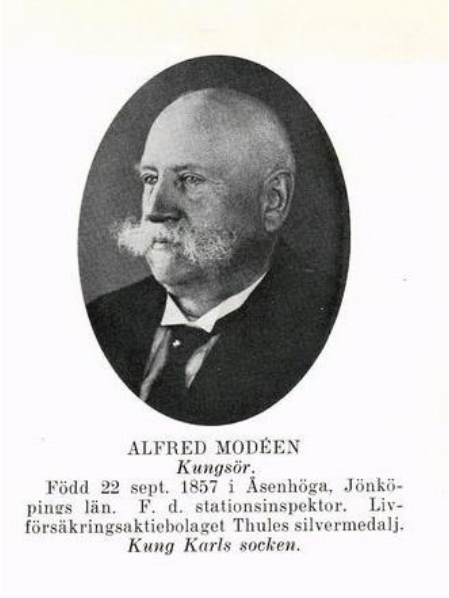

ALFRED MODÉEN
Kungsör.
Född 22 sept. 1857 i Åsenhöga, Jönköpings län. F. d. stationsinspektor. Livförsäkringsaktiebolaget Thules silvermedalj.
Kung Karls socken.

Borggårdstalet.

Kapitel 13 O-tur eller oh, så sur? … Plåtkompisen ställer en klurig fråga. (Svaret var 4)

Kapitel 14 Hemligheter … Ester Modén, Branäs i Norra Värmland

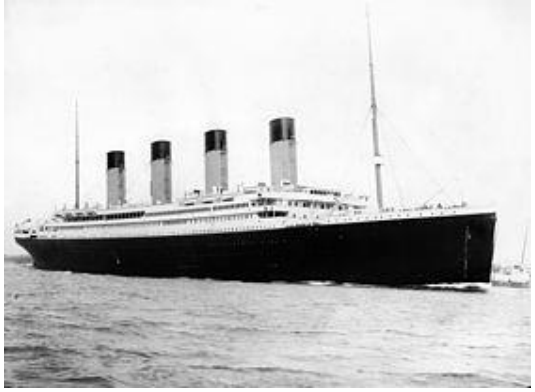

Titanic med svenskan Olga Lundin som överlevde.

Kapitel 15 Grottplundrarna… Oscar Modén, sjökapten utanför Stora Karlsö

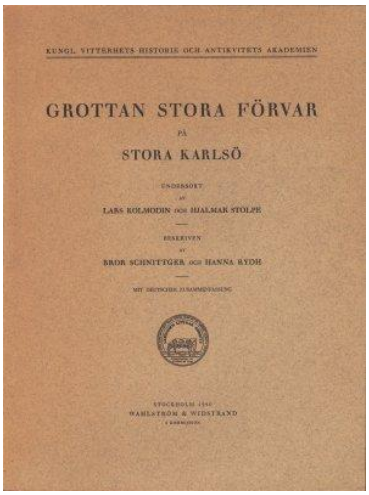

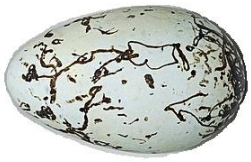

Boken Grottan Stora Förvar Sillgrisslor och ägg

Kapitel 16 Just som livet var så bra … John Modén, Österåsens sjukhem utanför Sollefteå

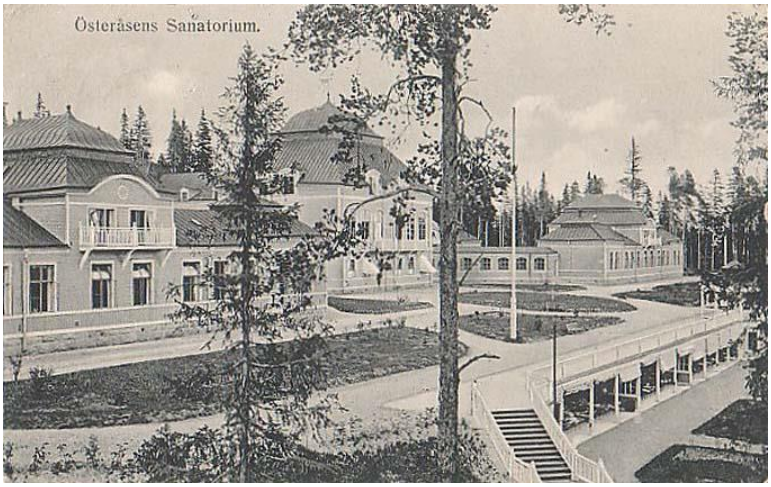

Österåsens sanatorium/sjukhem för patienter med tuberkulos. Reportage i tidningen Idun.

Gavrilo Princip som avlossade skotten i Sarajevo mot ärkehertig Frans Ferdinand och hustru.

Kapitel 17 Kriget kommer … Emil Modén möter Per Modén, Sundsvall

Sundsvalls-Posten.

KRIGET.

Svensk mobilisering påbjuden.

Kapitel 18 Ägget är helt … tillbaka på Chalmers
Kapitel 19 En gåtfull kamp om tiden … instängda i källaren. Ska de hinna till tävlingen?
Kapitel 20 I alla familjer finns det en berättelse … Axels släktsaga och Gina skriver om alla som var med
Kapitel 21 Varför har man det efternamn man har? … Om släktforskning och DNA

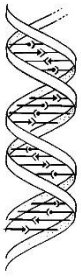

En bit av en DNA-molekyl

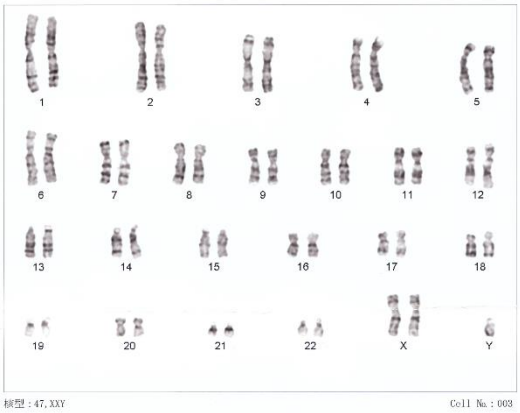

Människans 23 kromosompar

Europas karta 1913